

Amalia

Claudia de Breij

Amalia

UITGEVERIJ PLUIM
AMSTERDAM/ANTWERPEN

Eerste druk, november 2021
Tweede druk, december 2021
Derde druk, december 2021
Vierde druk, december 2021
Vijfde druk, december 2021

© Claudia de Breij
Omslagontwerp Dog and Pony
Foto voorzijde omslag © ANP Royal Images Remko de Waal
Typografie binnenwerk Michiel Niesen, Haarlem
Foto Prinses Amalia en Claudia de Breij
© RVD – H.K.H. de Prinses van Oranje
Productiebegeleiding Tim Beijer
Drukkerij Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 932 5663 7
NUR 320

www.uitgeverijpluim.nl

De vraag

‘**Z**e willen het écht niet zeggen. Ik kreeg er bijna de slappe lach van. Het was namelijk wel een grappig mens, maar ze liet niks los. Dus maak je snel een belafsprak met die man van de RVD? Ik sterf van nieuwsgierigheid anders.’

Mijn manager had er nog meer last van dan ik. Ze was gebeld door een vriendelijke dame die vertelde dat de Rijksvoorlichtingsdienst me wilde spreken. Konden we een belafsprak inplannen?

In mijn hoofd scande ik razendsnel mijn meest recente columns, tweets en optredens. Had ik iets verschrikkelijks over het Koninklijk Huis gezegd? Moest ik op het matje komen? Onzin, Claudia, doe normaal. Alsof die mensen zich daarmee bezighouden. Alsof iemand ooit op het paleis is ontboden omdat hij iets onaardigs over jachtvergunningen of speedboten heeft gezegd. Dan had Youp van ’t Hek er inmiddels een vaste parkeerplaats.

‘Prinses Amalia wordt op 7 december van dit jaar

achttien,' legde de RVD-man aan de telefoon uit. Hij had me even geamuseerd uitgehoord, of ik enig idee had waarvoor hij belde, en kwam nu ter zake. 'Zij heeft die eerste achttien jaar van haar leven redelijk buiten de publiciteit kunnen doorbrengen. Maar nu ze koningin kan worden, in theorie dan, hè, is het tijd haar aan Nederland voor te stellen. Toen haar vader achttien werd, is er een boek verschenen van Renate Rubinstein, om hem als het ware te introduceren bij het Nederlandse volk. Datzelfde gebeurde jaren eerder bij Beatrix, door Hella Haasse. Dus nu voel je de vraag wel aankomen, denk ik?'

De klik

Natuurlijk zei ik ja.
Voor de vorm pas na een week, maar ik had tijdens dat eerste telefoontje per ongeluk al geroepen: ‘Ik doe dan even een paar dagen *hard to get* voor het idee, maar ik weet eigenlijk al zeker dat ik dit wil, hoor.’

Natuurlijk wil ik dit.

Omdat het bijzonder is iemand diepgravend te kunnen spreken terwijl diens leven zich bevindt op het snijvlak van kind en volwassene (of die persoon nou Van Oranje heet of De Vries).

Omdat het, laten we eerlijk zijn, altijd leuk is om deuren te openen waarop staat VERBODEN VOOR ONBEVOEGDEN.

Omdat het een historische opdracht is.

En omdat ik me niet kan voorstellen nee te zeggen tegen iets waar zowel Hella Haasse als Renate Rubinstein ja op heeft gezegd.

Goed, dan moest er eerst een ontmoeting komen met, zoals de RVD’er aan de telefoon het consequent

formuleerde, ‘het meisje en haar ouders’. Een lunch op het paleis, om te kijken of er vertrouwen is. ‘En een klik,’ zei mijn RVD-man, ‘van beide kanten. Als jij het niet ziet zitten, kun je er natuurlijk ook nog onderuit.’

Dit was het eerste van vele binnenpretjes die deze opdracht me zou geven. Ik kreeg inwendig een beetje de slappe lach van de gedachte dat je, na een ontmoeting met de koning, de koningin en de kroonprinses, zou zeggen: ‘Nee, sorry, het zijn toch niet zo mijn types. Laat maar. Ik ga weer even lekker thuis zitten wachten tot de theaters weer open mogen na corona, of er een leuker koningshuis belt – *whichever comes first*.’

Kijken of er een klik is. Van beide kanten.

Naar het paleis

Op een zaterdag in maart rij ik naar Den Haag. Vanuit de auto bel ik nog licht gepanikeerd de RVD: waar is die achteringang van paleis Huis ten Bosch dan? Ik blijf er al drie keer als een blind paard langs te zijn gereden, maar was zó vroeg van huis vertrokken dat ik toch nog min of meer op tijd langs de marechaussee zoef. Die controleert mijn rijbewijs en zegt dan: ‘U mag doorrijden.’

Ik tik gespeeld geroutineerd aan een denkbeeldige pet (waarom? Waarom doen alsof je in een film zit wanneer het leven zelf al zo overdrijft?) en draai de oprijlaan op.

Doorrijden, zei hij. Dat kan ik. Doorrijden.

Maar waarheen? Ik kan alleen rechtdoor. Rechts wat klassiek uitziende gebouwen, links een bos, voor me een lief, elegant optrekje. Zou dit het zijn, of is dit een soort koetshuis?

O, hier rechts misschien...

En dan doemen, gelukkig, de trappen op. De iconische trappen, waarop nieuwe kabinetten trots pose-

ren. Waar de premier altijd deemoedig doch energiek omhoog beent om zijn ontslag aan te bieden. Die trappen.

Hier is het.

Alle resterende twijfel over mijn bestemming ebt weg wanneer ik bij de trappen een glimlachende lakei zie staan. (Dit sprookjeswoord zou ik zelf niet gebruikt hebben, ware het niet dat Amalia me later leerde dat dat nou eenmaal is hoe het heet.)

Een tweede lakei opent de deur, heet me welkom en laat me over aan de koningin, die met een uitgestoken elleboog – we schrijven in pandemische tijden – de vestibule in komt lopen, al snel gevolgd door de koning en de kroonprinses.

Een uitgebreide kennismaking volgt, van de thee naadloos over naar de lunch.

We drinken thee in de blauwe salon. Die is op een wonderlijke manier precies wat je als leek verwacht te zien in een paleis – hoge plafonds, oude meesters aan de muur en gouden krullen in het meubilair – en tegelijkertijd ook helemaal niet. We gaan zitten, de koning links in een fauteuiltje, de koningin rechts op de brede bank en Amalia en ik, op gepaste afstand, naast elkaar op twee stoeltjes in het midden. Wat maakt het hier nou zo paleizig en toch vrolijk? Na even rondkijken heb ik het door. Het ligt aan de muren. De wandbekleding is te fris van kleur om eeuwenoud te zijn. Geen klassieke bruinige gobelin met fabeldieren en jachtaferelen, maar een azuurblauw zoekplaatje vol details over de huidige bewoners van het paleis vult de muren van deze hele

ruimte. Ik zie de blauwe jupon van Jan Taminiau die Máxima droeg bij de inhuldiging, en daar, de hermelijnen mantel die Willem-Alexander aanhad, en daar, de noren waarop hij de Elfstedentocht schaatste, maar ook een kinderstoel en hé, kijk, een accordeon. Waarom een accordeon? O, wacht. Een bandoneon natuurlijk. ‘Adiós Nonino’. Terwijl ik zo de muren aan het lezen ben, brengt een lakei ons thee en een cappuccino voor Amalia.

Uiteraard voutsvoeyer ik de koning en de koningin, maar het lukt me niet om Amalia, zo zeventien als ze naast me zit, geen je en jij te noemen. Ze heeft iets statigs, van nature, maar ook iets waardoor ik haar niet direct zou herkennen tussen de vriendinnen van mijn nichtjes. Een goedgekleed meisje, allesbehalve ordinair, met een aura van gymnasium en goede manieren om zich heen, maar ook de ingehouden onrust van iemand die wel iets beters te doen heeft dan theedrinken met haar ouders en deze vreemde vrouw.

Dit is een koninklijke hoogheid, ik weet het. Maar vooral een meisje van bijna achttien, een jonge vrouw die verder ook nergens om gevraagd heeft en op het punt staat te beginnen aan het deel van haar leven dat bol zal staan van plichten en plechtigheden. Nu is ze nog gewoon aan het leren voor haar examens. Of nou ja, ze zou eigenlijk al bezig móéten zijn, maar ze is nogal een *deadline junkie*. ‘Als je me ergens tien jaar de tijd voor geeft, begin ik er na negen jaar en elf maanden aan.’ Haar vader slaat prompt aan het plagen over haar laat ingelever-

de profielwerkstuk. Vooralsnog is er weinig reden tot paniek, haar cijfers zijn goed genoeg om – mocht het examen vanwege corona weer niet doorgaan – nu al cum laude te slagen.

We praten veel en lang, de middag vliegt voorbij. Amalia vertelt over haar leven, over school, vrienden, soms ook al een beetje over haar toekomst. Haar ouders praten over hoe ze was toen ze kleiner was, over de dynamiek in het gezin, over de gewone en ongewonere gebeurtenissen uit die bijna achttien jaar.

Wat me vooral opvalt aan deze ontmoeting, is dat de anekdotes die ik herken uit eerdere interviews (bijvoorbeeld over de ontmoeting van Willem-Alexander en Máxima, of over Amalia's reactie toen haar ouders haar vertelden over haar grootmoeders abdicatie) op dezelfde manier worden verteld als tijdens die eerdere, door camera's geregistreerde, momenten. Getraind in achterdocht als een hedendaagse nieuwsconsument moet zijn verbaas ik me over deze, hoe noem je dat? O ja. Echttheid.

Zo herinnert de koning zich het tranendal dat destijds volgde in hun gezin toen zijn ouders vertelden over Beatrix' aanstaande troonsbestijging, en de daarbij behorende verhuizing. Voorbereid op huilende dochters was hij stomverbaasd toen Amalia reageerde met: 'En, hoelang ga jij het doen?' Hij moet er opnieuw hard om lachen.

'Vond je het eigenlijk een goed idee dat we je die eerste achttien jaar zo veel mogelijk hebben weggehouden van de officiële taken, en van de pers?' vraagt haar vader aan Amalia. Ze denkt er even diep over

na. Wat wonderlijk, dit is nogal een wezenlijke vraag – en ik zit hier zomaar bij. Kennelijk is dit het logische moment om die te stellen.

Ja, ze vindt het heel fijn. Nu heeft ze nog een beetje privacy, maar na tv-dingen wordt ze altijd meer herkend. ‘Dat is straks natuurlijk helemaal zo. Dan kijkt iedereen naar je alsof je een goudvis op je hoofd hebt. Dat is nu al zo als ik met mama de stad in ga.’ De koningin kijkt een beetje schuldbewust.

We verlaten de blauwe salon om in een andere kamer aan tafel te gaan en praten daar tijdens de lunch over alles, van kleuterschool tot cocktails. Over conflicten, en hoe vervelend Amalia die vindt. Maar, vindt haar moeder: ‘Het gezin is een plek om te oefenen met conflict.’

Daarover later veel meer, want we hebben het allemaal uitgebreider besproken tijdens onze ontmoetingen. Alles wat in dat eerste gesprek werd aangestipt kwam, vaak onbewust, later weer aan de orde. En als ik die vroegste aantekeningen nalees en naast de laatste leg, blijkt Amalia een zeer consequente spreker. Wat ze die middag zei, herhaalde ze later vaak letterlijk, en ze legde het waar nodig uitgebreid uit. Ze heeft al veel over haar leven – en haar lot – nagedacht. Soms, als je te lang doorvraagt, loopt ze vast in haar hardop denken, omdat ze moeite wil doen een goed antwoord te geven op vragen waar ze nog geen antwoord op heeft, misschien ook nog niet kan hebben. Dan kijkt ze even de andere kant op, lijken haar bruine ogen een moment wat waziger en dan cor-

rigeert ze zichzelf. 'Ja, dit weet ik eigenlijk nog niet.'

Zo'n iets te heftige vraag voor bij een eerste ontmoeting gooi ik er, per ongeluk, al na een kwartier in. Heeft ze zich al verzoend met het idee dat haar levensloop grotendeels vastligt? Wil ze eigenlijk wel koningin worden, later?

Op haar veertiende heeft ze zich verzoend met het idee van haar toekomst, vertelt ze.

Haar vader lacht; dat was een stuk eerder dan hij, destijds.

'Heb je het toen al omarmd?' vraag ik.

Even dat waasje over die bruine ogen. Ze heeft zich erbij neergelegd, zegt ze, maar het nog niet omarmd. Er is nu een muur waar ze eerst overheen moet, en 'pas achter die muur kan ik dan misschien iets omarmen'.

Ze praat weloverwogen en zo beschaafd als je van iemand in haar positie zou verwachten, maar gelukkig soms ook zo lomp als hoort bij iemand van haar leeftijd, die een tirade over hoe stom sommige mensen kunnen doen lardeert met een welgemeend: 'Nou ja, fokkit.'

Mij valt het niet eens op, maar haar moeder trekt een geschrokken wenkbrauw op.

'O ja,' zegt Amalia. 'Als we samen verdergaan, moet u daar wel aan wennen.'

Ik moet denken aan Renate Rubinstein, die op ditzelfde paleis in 1984 een jonge Willem-Alexander ontmoette. Een jongen die haar 'heel verstandig' leek, maar 'nog net in staat om onwijze dingen te zeggen'.

‘Op slag nam ik me voor hem te beschermen, desnoods tegen hemzelf,’ schreef ze.
Dat begrijp ik nu.